

Indledning:

Min oldemors familie (min farmors mor) hed Horstmann. Mændene i familien er soldater og den ældste Horstmann, Herman (min tiptipoldefar), jeg har fundet stammer fra Holsten, som dengang var en del af den danske konges område.

De 3 sønner, som Herman fik var soldater under 1. Slesvigske krig 1848- 1850. Jeg har derfor gravet data frem om dem og deres familier, og så måtte jeg jo også tage døtrene med.

Min fars familie fortsætter i notatet **Horstmann og Petersen** (mine oldeforældre, min farmors forældre), og endelig i notatet **Farmor og farfar**. Tilhørende referencer lægges på hjemmesiden efterhånden.

Familien Horstmann

Min farmors oldefar var Herman Henrich Horstmann, født i 1781 i Holsten (1). Han tager til København og er i FT1801 (2) at finde på Vimmelskafte 26-27, som ser ud til at være en slags kaserne, han med titlen dreng, 18 år gammel.

Han er frivillig i den Københavnske borgerbevæbning.

Den københavnske borgervæbning var en frivillig borgerhær, der blev genoprettet i 1801 som et supplement til landeværnet. Omkring 1840 talte borgervæbningen ca. 10.000 mand.

Menig i borgerbevæbningen

- Den bestod af to afdelinger: en for borgere med borgerskab og en for unge mænd uden borgerskab. Den første afdeling skulle opretholde ro og orden, mens den anden skulle fungere som en operativ enhed i tilfælde af krig. Københavns Borgervæbning omfattede både infanteri og artilleri, og blev ledet af befalingsmænd som stadshauptmand, mellemstabsfolk og understabsfolk.
- Borgervæbningen spillede en rolle i forsvaret af København under englændernes bombardement i 1807, hvor omkring 7.500 mand fra borgervæbningen, Studenterkorpset og Livjægerkorpset deltog. I bombardementet blev huse i det indre København ødelagt og ca. 400 mennesker omkom. Dele af byens sydvestlige kvarter var nedbrændt, ca. 300 ejendomme totalt ødelagt, og over 1.500 beskadiget.

Bombardementet i Kbh. 1807 de nedbrændte huse

Bombardementet i 1807 - brand

Trinitatis kirke

Ungkarl og sømand for skipper Møller Herman Hendrich Horstmann bliver gift den 20. december 1811 i Trinitatis kirke (4) med pigen, Ane Cathrine Hansdatter (3) (*min farmors oldemor*) født 14. november 1790 i København, datter af Hans og Karen Marie Christiansen.

Nedenfor er beskrevet, hvad jeg har erfaret om familien i de følgende år:

1811 bor de Kronprinsessegade 397 (4).

1812 den 21. september fødes sønnen Peder (5) Frederich i Holmens Sogn og faderen er værtshusholder og borgerlig infanterist.

1814, 10. august bliver datteren Christiane Magdalene født, de bor da Laxegade 220, Holmens sogn (6)

1816, 9. april får de datteren Henriette Horsine, de bor nu Hummergade 227, Holmens sogn, (7) hvor han stadig er værtshusholder.

1818, 7. april fødes sønnen Hendrich Vilhelm, de bor stadig Hummergade 227, Holmens sogn, (8), hvor han stadig er værtshusholder.

Derefter går det åbenbart ikke så nemt med indtægterne for familien, så de søger hjælp hos fattigvæsenet.

Københavns Fattigvæsen, Forsørgelsesprotokoller, 1819-1820, 23/9 1819 - 22/9 1820
ID: 106412

I forsørgelsesprotokollen, Københavns fattigvæsen kan læses (renskrift) (9) :

"Herman Horstmann, Sømand, er reist til Jylland for at søge Næringsvei ved Fiskerie, hans Kone Ane Cathrine Horstmann 39 Aar med 4 Børn Peter Frederich 7 Aar, Christiane Magdalene 6 Aar, Henriette Horsine 4 Aar og Henrich Wilhelm 2 Aar, indstilles til midlertidig Almisse; 4 Brød ugl. (ugentlig) og 8 rbd (rigsbankdaler) halvaarlig indtil 31 August 1820 med mindre Manden kommer hjem før. "

Baggård Adelgade

Herman Henrich Horstmann dør 28. august 1831, 50 år gammel. (12)

Renskrift: "dør af brystsyge som færgemand, Dronningensgade No.253. Baaren af Borgl. Artillerie".

Hvordan det går familien, da Herman dør, har jeg ikke kunnet finde ud af. Men Ane Cathrine står nu alene med 6 børn i alderen 19, 17, 15, 13, 10 og 8 år.

De ældste er nok flyttet hjemmefra. Men den resterende familie har jeg ikke fundet i FT1834.

Jeg har undersøgt lidt om, hvad der skete med de 5 af børnene. Moderen (min farmors oldemor) og (min farmors morfar) Niels Edvard, vender jeg tilbage til senere.

Modtagelse af fattighjælp

Fattighjælp

Modtagelse af fattighjælp fra det offentlige havde alvorlige konsekvenser. Man mistede retten til at stemme, vælge sin egen bopæl, gifte sig uden tilladelse og mistede værgemålet over egne børn.

1821, 14. april bliver Niels Edvard født (*min farmors morfar*) (10) i Trinitatis sogn.

Herman Horstmann er da arbejdsmand, og de bor Adelgade 274.

1823, 18. juli bliver deres yngste barn Ida Amalie Horstmann (11) født på Den Kgl. Fødselsstiftelse.

Herman Horstmann er igen benævnt Værtshusholder.

De får ialt 6 børn

Fattigdom: en familie smides ud sin bolig

Arresten i Præstø, Torvet 10

Herman Horstmans børn:

Peder Frederich Horstmann født 21. september 1812 bliver konfirmeret i 1827 (1a), i Vor Frelser sogn. Han bliver soldat.

I 1839 bliver han gift med enke Inger Marie Juul, der er 26 år og har 2 børn af 1. ægteskab. Han er 25 år og Korporal i Vordingborg (2a).

I FT1840 bor de i Huset nr. 136, Ahlgade, Vordingborg (3a).

I FT1845 er de i Næstved og bor Grønnegade. Han er corporal ved 4de Dragon Regiment, og de har nu tilsammen 5 børn (4a).

I ansøgning om fortjenstmedalje angiver han, at han deltog i treårskrigen 1848 - 1850 som vagtmester og blev ikke såret (8a).

I FT1850 er han blevet Kvartermester ved 4. Dragon Regiments exerserskole i Næstved (5a).

I FT1860 er han blevet arrestforvarer i Præstø. De har nu tilsammen 9 børn (6a).

Han fortsætter som arrestforvarer til sin død 13. januar 1883 (9a), hvor han er 70 år gammel. Han efterlader sin enke, der flytter til Adelgade sammen med sin yngste datter, der er ugift lærerinde (10a).

Inger Marie Hortsman født Juul dør 16. september 1899, 87 år gammel (11a).

Christiane Magdalene, Født 10. august 1814, Holmens sogn (1b).

Christiane Magdalene tager ud at tjene hos Kaptajn Hansen, Østergade 9, København, og i Helsingør. Fra 5. marts 1842 har hun angivet at bo hos enken Holbek, Fiolstrædet 181 (2b).

Den 4. november 1842 føder hun datteren Henriette Olivia Horstmann på Den Kgl. Fødsels- og Plejestiftelse (2b). Den udlagte barnefader er Ole Nielsen, som hun senere bliver gift med (4b).

De får endnu en datter, født på Den Kgl. Fødsels- og Plejestiftelse den 8. september 1844, Ida Eleonora Nielsen (3b).

Fiolstræde 18

Den Kgl. Fødsels- og Plejestiftelse

I 1750 blev Den Kongelige Fødsels- og Plejestiftelse i København oprettet som en institution, hvor kvinder kunne føde anonymt og samtidig få gratis lægehjælp.

Formålet var, groft sagt, at redde livet på de mange spædbørn født udenfor ægteskab.

Mødre tilknyttet fødselsstiftelsen blev egentlig lovet anonymitet "til evig tid", men den regel blev ændret i 2007 (5b).

Henriette Horsine Horstmann født 9. april 1816 i Holmens sogn (1c).

Henriette er tjenestepige i FT1840 (2c) 24 år gammel hos familien Weyhe i Norgesgade 180. Familien består af faderen, der er major på ventepenge, hans kone, 3 ugifte døtre på 20-27 år og to sønner, der er henholdsvis leutenant og landcadet. Henriette er eneste ansatte.

Hun er også tjenestepige 29 år gammel i FT1845 (3c) hos familien Hirschprung, Gothersgade 16. 1. sal i Baghuset, hvor faderen er tobaksfabrikant. Husstanden består af mor, far, 6 børn i alderen 6-16 år, en logerende, der studerer, en lærling og 2 stuepiger.

Gothersgade 16, sidehust

Vartov 1930

Henriette føder en søn den 11. november 1849 Frederik William Holmstrøm (4c). Den udlagte barnefader er slagtersvend Bertel Holmstrøm, født 1812 (5c).

De bliver gift den 5. maj 1850 i Vor Frelser sogn (6c). De får endnu en søn 3. januar 1856 Johan Frederik Oscar Holmstrøm (7c).

Bertel Holmstrøm dør 1858 kun 46 år gammel (8c). Henriette ernærer sig derefter ved håndarbejde og rengøring (9c-10c), og da hun bliver gammel ender hun som Vartoulem, og i FT1901, 84 år, og lever hovedsagelig af offentlig og privat understøttelse (11c-12c).

Vartov var på den tid hospital med som sørgede for "fattige, syge, saare mennesker og arme, elendige, faderløse børns opholdelse til klæde og føde, nødtørft, hjælp, trøst og underholdning", som det hed i Christian 3.s stadfæstelse af Helligåndshospitalets (Vartovs tidligere navn) rettigheder i 1536.

Hendrich Vilhelm Horstmann født 17. april 1818 i Holmens sogn (1d-2d).

Han bliver soldat. I FT 1840 (3d) er han korporal ved "1ste Jydske Infanterie Regiment" i København og bor sammen med 50 unge mænd inkl. en captain og børn på Kronprinsessegade N. 405. 3die Etage.

Han får 2 børn med Amalie Dorthea Kriegsmann, Fritz Vilhelm født 4. februar 1842 (9d) og Wilhelmine Dorthea 5. november 1843 (10d), begge født på den kgl. Fødselsstiftelse. Moderen dør af barselsfeber den 15. november 1843.

I FT 1845 (11d) bor han stadig Store Kongensgade No 83 3die Etage, Kbh. sogn. Nu som sergeant i 8. batalion. På adressen bor i alt 2 sergeanter, 9 undercorporaler, 3 spillemænd og 29 menige i alderen 17 - 27 år og en enkelt underofficer på 37 år, alle ugifte og alle i 8. batallion.

Linieinfanterist fra den første Slesvigske Krig 1848-50.

Han bliver gift 32 år gammel 25. november 1849 med pigen Caroline Augusta Jensen, 29 år (12d). I FT1850 (13d) bor han med kone, Caroline Jensen, og de 2 børn han har fået med Dorothea Amalie Kriegsmann Store Kongensgade 82 & 83 infanterikaserne, 3die sal, og har nu titel af commandeursergeant.

Hendrich Vilhelm Horstmann dør 30. juli 1855, 37 år gammel (14d), Rendsborg Lazaret Augustenborg af en hjertesygdom. På lazarettet døde mange unge soldater af tyfus, måske var forholdene på lazarettet ligesom Florence Nightingale fandt dem under Krimkigen 1853-1856.

Da han dør i 1855 har hustruen Caroline Augusta indrykket følgende notits i Flyveposten Tirsdagen den 7. August 1855 (15d).

"Med dyb Veemod maa jeg bekendtgjøre for Slægt og Venner, at min inderlig elskede Mand, mine 2 Børns kjærlige Fader, Henrik Vilhelm Horstmann, Commandeersergeant i 8de Linie-Bataillon, er indgaaet til det evige Liv efter et langt og haardt Sygeleie Mandagen den 30. Juli. Han var agtet og elsket af Enhver, som kjendte ham og som veed, hvilket uerstatteligt Tab jeg har lidt. Dhrr. Officierer og Underofficierer samt Hornister takkes for den Hæder, de have beviist den Afdøde ved at følge ham og for den ved Graven udførte Ghoral, ligesom Hr. Feltpræst Hers for den ved Graven afholdte trøsterige Tale, som stedse vil bevares i et taknemmeligt Hjerte."

Caroline Augusta er nu enke og bor alene som logerende FT1860 (17d), FT1880 (18d) og FT1901(19d) og ernærer sig ved håndarbejde.

Augustenborg slot og lazaret

Augustenborg Slot fungerede som lazaret (militærhospital) under de Slesvigske Krige i midten af 1800-tallet, især under Treårskrigen (1848-1850) og senere igen i 1864.

Under treårskrigen 1848-1850 blev slottet indrettet som lazaret for de sårede og syge danske soldater. Lazarettet var i drift i perioderne 1848-1851 og igen under krigen i 1864.

Mange soldater døde af deres sår eller andre sygdomme på lazarettet.

Slottet, der er et barokslot opført 1764-1776 dannede sltså ramme om en stor del af den medicinske pleje under krigshandlingerne på Als i denne periode.

Der findes feltpræst-indførsler i perioden 1852-1864.

Og til sidst lidt om Henrik Herman Horstmann og Ane Catrine Hansdatters yngste datter

Ida Amalie Hortsmanndødt 18. juli 1823 på Den Kgl. Fødselsstiftelse (1e).

I FT1840 (2e) er hun 17 år tjenestepige på Frederiksberg og FT1845 (3e) er hun tjenestepige hos en malermester i Klosterstræde Nr 73 i København

Hun bliver gift 12. september 1851 28 år (6e) med Claus Peter Petersen, snedskersvend, der var soldat i 1850 (4e).

I FT1880 (7e) bor hun i Sankt Pederstræde 26 sammen med mand og 2 børn, Frederikke Louise født i 1863 og Sophus Thorvald født i 1868.

I FT1885 (8e) er hun blevet 61 år og enke, men bor samme sted med sine to børn på 23 og 18 år og en svigerinde 54 år, der også er enke. Hun og datteren ernærer sig som avisbude. Sønnen er bødkerlærling.

Sankt Peders stræde 26

Nu vender jeg tilbage til **Ane Catrine Horstmann** (min farmors oldemor), der blev enke i 1831, 41 år gammel og med 6 børn, blandt andre **Niels Edvard** (min farmors morfar), der på det tidspunkt var 10 år.

Ane Catrine, som jeg finder i FT1840(1f), 50 år, hvor hun er logerende hos en familie Glahn, Peder Hvitfelds Stræde 99-100, hun er tjenestetyende. Ingen af børnene bor sammen med hende.

I FT1845 (3f) bor **Ane Catrine**, 54 år, sammen med Niels Edvard, tjener, og Wilhelmine Dorothea 1 år, datter af Henrik Horstmann og Dorothea Amalie Kriegsmann. De bor Adelgade 235 Sidehuset tv. 1.Sal

Adelgade baghus
1954 nedrivning

Adelgade 1935
set fra Gothersgade

Sct. Hans Hospital omkring 1870.

Den 19. december 1845 bliver hun indlagt på Alm. Hospital og den 7. marts 1847 overført til lemmeafdelingen på Skt. Hans Hospital, hvor hendes pleje betegnes som "simpel";

Anmærkninger: "*For Stadens Regning Res. 1846 Septbr 15de, Indlægges som Lem i St. H.H. længst i 3 Aar*".

Hun dør samme sted 1. marts 1848 54 år gammel som "Enke efter afdøde Hyrekudskkarl Horstmann født i Kbhvn. død af Paralyse". (4f)

Niels Edvard Horstmann bor i FT1840 (2f), 18 år og tambour i Kronens regiment. Han bor på Sølvgades kaserne sammen med en premierlieut, en underofficer, en anden tambour og ca. 35 Musqueterer.

Marie Sofie Andersen (min farmors mormor) født 10. august 1825 i Roskilde kom til København (5f). Hun fik i 23. oktober 1847 sønnen Carl Wilhelm (6f). Den udlagte barnefader arbejdsmand Niels Edvard Horstmann (min farmors morfar).

Sølvgades kaserne

Tambour i den danske hær

De blev viet 24. maj 1848 (7f), han som Tambour ved 1ste* Regiment Infanteri Corps). Det skete ved Huuscopulation, Kongebrev af 24de Maj, altså med tilladelse til at vies i hjemmet.

Kongebrev bevilges, hvis der ikke kan nås at blive lyst 3 gange måske, fordi de venter barn. Vielse i hjemmet kan f.eks. bevilges, hvis en skal rejse. Så måske har Niels Eduard skulle deltage i 1. Slesviske krig 1848-1850?

Borgergade

Den 13. februar 1854 (11f) bliver Peter Valdemar Horstmann født på den kongelige Fødselsstiftelse. Han dør 1. november 1854 knapt 9 måneder gammel.

Endelig bliver Henriette Amalie Horstmann født den 22. august 1855 (12f) på den kongelige Fødselsstiftelse. De bor da Læderstræde 24 kvisten.

Niels Edvard Horstmann dør 12. marts 1857, kun 35 år gammel af koldbrand i lungerne (13f).

Marie Sofie er nu enke og 32 år gammel og har 2 børn på 10 og 2 år.

Læderstræde

I FT 1860 (15f) bor hun og datteren Henriette Amalie, 15 år, sammen i Læderstræde 5, kvisten, med skræddersvend Peter Ferdinand Petersen født 1821.

Marie Sofie og Peter Ferdinand får sammen sønnen August Otto Petersen født 5. maj 1859 (14f) og datteren Flora Sophie Petersen født 2. april 1862 (16f). Marie Sofie ernærer sig ved håndarbejde.

I FT1860 finder vi Marie Sofies første søn **Carl Vilhelm** på opfostringshuset i Academigade. Opfostringshuset var et tilbud til enlige forsøgere og fattige. Mere om Carl Vilhelm Horstmann i et selvstændigt notat.

Marie Sofie Horstmann søgte hjælp hos fattigvæsenet (17f).

Marie Sofie Horstmann fortsætter sit liv som enlig, dog sammen med sine børn mest med sønnen August Otto. Hun flytter en del rundt 1869 Sverriggade, FT1870 (18f) i Lille Brøndstræde 5, hvor hun får fattighjælp, FT1880 (19f) Nyboder, Balsamgade forhus kvist, (blev sammenlagt til Olfert Fishers gade i 1897) FT1870 i Lille Brøndstræde 5, hvor hun får fattighjælp, I FT 1885 (20f) i Baggesensgade 12, 4.Sal.

De gamles by

I FT1901 (21f) i Landemærket 27, hvor hun bor hos en enlig mor med 2 små børn. Her er angivet at hun har født ialt 10 børn, hvoraf 6 børn er døde. *Jeg har kun fundet de 7 børn hvoraf 3 er døde som små børn.*

Hun ernærer sig som avisbud og med håndarbejder. Hun dør 16. maj 1905, 79 år i de gamles by (22f).